

REDACTOR

DR. ALEXANDRU RUSU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUDEȚUL ALBA DE JOSMANUSCRISELE NU SE
== INAPOIAZĂ. ==

Unitatea

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 120 Lei

Pe 6 luni . . . 60 Lei

Pe 3 luni . . . 30 Lei

Numărul 2.50 Lei

Pentru inserate se plătește 4 lei de șir garmond
La publicările ulterioare se socotește taxa jumătate

Lumina cea adevărată.

De vorbă cu Scorobeșii Sibiului — Cum se respectă noul ordin al dlui
Fransovich — Protopopul ortodox Goron oprește intrarea
episcopului de Lugoj în biserica lui.

(=) În numărul din 26 Septembrie c. al „Telegrafului Român”, asesorul sibiian Tr. Scorobeș, „unul din cece au însoțit pe I. P. S. mitropolit Nicolae în vizitația sa canonică din laturile Geoagiului”, se ocupă, pe mai bine de 7 coloane, de „Întoarcerea la ortodoxie a uniților din Cibul și Poiana”, pe care se străduiește să o pună „în lumina cea adevărată”.

Exercițiile de stil ale Scorobeșului sibiian măneacă în acest chilometric articol din constatarea mult grăitoare, că „în aceste părți mulțimea se electrizează, cu înlesnire, de idei înalte”, și trecând peste descrierea cu amănunte de năvălă a pitorescului acelei regiuni „în vremea secerișului”, ne arată felul cum I. Preasfințitul său Stăpân a căutat să „electrizeze mulțimea de ideile înalte” ale ortodoxiei, „secerând” acolo unde n'a sămănat. Credincioșii uniți din Cheile Cibului și din Poiana, spune d. Scorobeș, au revenit singuri la „legea cea românească”, administrația a fost la culmea chemării, păstrând cea mai desăvârșită imparțialitate, iar mitropolitul Sibiului, blând ca un miel nevinovat... a sfințit doar clopotul bisericii unite din Poiana, ridicat mai apoi în turnul bisericii ortodoxe, pentru a face „să plângă de bucurie satul întreg”.

Lucrurile acestea — spune tot d. Scorobeș — sunt deplin adevărate prin ancheta ministerială ținută acolo la sfârșitul lui August și pentru a face deplină lumină în această chestiune, „în jurul căreia s'a țesut un întreg păienjș de machinații”, reproduce din dosarul anchetei câteva depoziții cari i-se par absolut concludente. Fapta celor dela Cibul și Poiana este, după dânsul, „clară că o lumină de soare”, iar rezultatul anchetei pune în adevărata ei lumină „sfințenia, noblețea și demnitatea omenescă și creștinească... a întoarcerii la ortodoxie a creștinilor din Poiana și Cibul.”

Noi n'avem fericirea de-a cunoaște dosarul anchetei ministeriale dela Cibul și Poiana. Nu putem deci controla adevărul celor spuse de asesorul sibiian, dar cunoscând iubirea de adevăr a fraților dela „Telegraful”, avem motive foarte grave de-a trage la îndoială afirmarea sumară, că toți cei vre-o 90 inși câți au fost ascultați au depus în favorul ortodoxiei, și — aceasta mai ales! — că organele administrative, împreună cu oamenii mitropolitului Nicolae, și chiar cu însuși mitropolitul, ar fi ieșit cu totul curați din această anchetă.

Și proprie aceasta interesează!

„Revolta, calomniile și insultele oarbe ale arătării episcopiei unite și ale campaniei de presă” — cum califică Scorobeșul sibiian atitudinea episcopiei de Lugoj și a presei noastre

în această chestiune —, nu au privit doar atât trecerea celor dela Cibul și Poiana — cari în definitiv, o admite toată lumea, pot să se lipească de confesiunea care le place —, cât mai mult ingerințele abusive ale organelor administrative, amestecul supărător al Goronilor și Scorobeșilor ortodocși, puși la cale de însuși I. Preasfințitul lor Stăpân sfințitor de clopote unite, și cu deosebire fapta mișelească a preotului ortodox din Poiana, care a zdrobit cu săcurea biserica noastră de acolo. Acestea sunt lucrurile, cari au revoltat atât de profund opinia publică a bisericii noastre și pentru cari Preasfințitul dela Lugoj a trebuit să trimită ministerului o arătare — „incendiară”, cum o numește același d. Scorobeș.

Articolul dlui Scorobeș nu se ocupă însă cu nici un cuvânt de lucrurile arătate aici, și aceasta este o dovadă sigură, că ancheta nu a putut să-i curețe pe cei vinovați, ori apoi — de cumva nu s'a estins și asupra acestor chestiuni, ce nu putem crede, — trebuie să spunem, că ancheta a fost influențată de aceleași ingerințe abusive și ilegale, cari au provocat scandalul întreg.

Dar să mergem un pas mai departe, pentru a pune în adevărata ei lumină atât „cazul dela Cibul și Poiana”, cât și răstălmăcirile celor șapte coloane ale Scorobeșului nostru.

Preasfințitul Alexandru al Lugojului a vizitat la 22 Septembrie c. pe credincioșii săi — se vede, că tot se mai găsesc și de aceștia! — din Poiana și Cheile Cibului, și asupra acestei vizitații am primit zilele trecute un raport mai lung, din care în interesul cauzei reținem următoarele părți, pe cari am dori foarte mult, ca frații dela Sibiul și toți prietini lor, să le citească cu atențiunea pe care o merită:

Marți, 22 Septembrie 1924 va fi o *si memorabilă în analele bisericii române unite*. În această zi P. S. Sa episcopul Alexandru, însoțit de p. canonic Dr. Brînzeu, de protopopul Stupineanu și de dl. pretor Cibianu, a vizitat parohiile Poiana și Cibul, ale căror suferințe, dela ultima vizitație a I. P. S. dela Sibiul, au umplut presa europeană.

La Poiana și de astădată s'a comis din partea autorităților locale (notarul Giurgiu, un preot neunit răsopit) mișelia, că **peste noapte oamenii au fost trimiși la pădure și la alte prestațiuni, ca să nu fie lume la întimpinarea P. S. Sale**. Cu toate acestea, credincioșii noștri au găsit modru de-a se subtrage acestei măsuri și un număr frumos de poporeni au ieșit întru întimpinarea noastră, însoțind pe P. S. Sa la locul de jale, unde nu se mai găsește decât *vatra*

bisericii demolate de săcurea preotului ortodox al comunei. Aici P. S. Sa și-a exprimat în cuvinte mișcătoare durerea asupra celor întâmplate, mângâindu-și credincioșii cu izbânda dreptății în viitor. S'au luat apoi măsuri pentru administrarea averii bisericești și pentru instalarea unei capele în locuința parohială. Reclamându-se din partea credincioșilor, că au un copil de botezat și că **preotul nostru, V. Ionaș din Cibul**, fiind chemat cu câteva zile mai înainte să-l boteze, a **fost escortat din comună** (după cunoscutul ordin de neamestec al autorităților adm. în afaceri religioase!), dar ei cu nici un preț nu vor să-l boteze prin preotul neunit: p. episcop a săvârșit în persoană botezul pruncului. — Ca un fapt vrednic de amintit mai adăugăm aici, că moașa a denegat să vină cu pruncul la botez pe motivul, că a fost amenințată cu 25!

Preasfinția sa împreună cu suita (la care s'a mai alăturat p. Sabin Buglea din Ruda, Nic. Todoran din Balomir și alții), au trecut apoi *la Cibul*.

Prin ordinul ministerului Cultelor No. 46599, dtto 17 Septembrie, s'a decis *restituirea bisericii către populația unită din Cibul*. În urmarea acestui ordin, dl. prefect de Hunedoara a somat pe protopopul ortodox din Geoagiu, să-i predea cheile pentru a se restitui celor în drept*). Protopopul neunit nu numai, că a denegat restituirea aceluia, dar încă la Geoagiu ne-a pus în vedere, că biserica nu o vom putea ocupa, deci nici să nu meargă P. S. Sa la Cibul. De fapt a avut obrăznicia să meargă înaintea P. S. Sale în comună, și acolo, prin primarul fărădelegilor, *să terorizeze de o parte pe credincioșii noștri*, iar de altă parte *să pună la cale o seamă de scandalagii, cu cari el, protopopul Goron, s'a postat la ușa bisericii și s'a opus P. S. Sale la intrarea în biserică*. A fost o scenă penibilă, care a durat cam o oră, până când protopopul scandalos a fost înlăturat și s'a putut intra în biserică.

Aici, cu toții emoționați, au asistat la serviciile divine, ce au urmat, iar p. Dr. N. Brînzeu a ținut o cuvântare ocazională, la sfârșitul căreia întregă asistența a erupt în strigăte de urale și s'a cântat doxologia cea mare.

A doua zi, Miercuri dimineața, Preasfinția Sa, asistat de mai mulți preoți, a celebrat sf. Liturghie pontificală, la care a ținut credincioșilor săi adunați în mare număr, o cuvântare de mângâiere și de îndemn. S'au luat apoi măsuri pentru administrarea averii bisericești și P. S. Sa și-a continuat drumul spre Renghet. —

Aceasta este adevărata lumină, în care trebuie văzut cazul revoltător dela Poiana și dela Cheile Cibului!

*) Privitor la aceste chei mai amintim, că numai din vina autorităților au rămas cheile la neuniți, căci dl. ministru ordonase încă din prilejul faimoasei anchete, ca cheile să i-se trimită lui.

In chestia concordatului. Apropiindu-se timpul, când, după comunicatele date azi vară, urmează ca tratativele pentru încheierea concordatului să fie reluate, credem a face un bun serviciu cititorilor noștri, dând aici câteva aprecieri făcute de curând, în coloanele ziarului „Adevărul”, de „Canonistul”, un om care pare a fi bine inițiat în această chestiune.

Iată, ce ne spune, între altele, „Canonistul” Adevărului:

„Rezultatele obținute până acum de comisiunea noastră nu le cunoaștem precis. Din ceea ce s'a publicat până acum și din comunicatul oficial apărut în *L'Osservatore romano*, redactat — ni-se spune — de Vatican de acord cu delegații noștri, credem, că nu greșim afirmând, că problemelor principale... li-s'a dat o soluție mulțumitoare. Asta este ceea ce ne interesează.

„Din informațiile comunicate de delegații noștri guvernului, rezultă că discuțiunile au fost foarte grele și foarte anevoioase, cu mult mai grele decât în 1920 și 1921. Cauzele acestor dificultăți sunt multe și merită a fi cunoscute.

„Înainte de toate *Vaticanul nu este prietenul concordatelor*. Constituțiile moderne ale tuturor statelor garantează — și nici nu se poate altfel — deplină libertate religioasă. Atâta este, după părerea Vaticanului, suficient, pentru că libertatea exercițiului cultului cuprinde implicit și libertatea de organizare, sau, cu alte cuvinte, autonomia. Prin concordate însă totdeauna puterea laică încearcă să câștige anumite drepturi și anumită influență în afacerile interne ale bisericii, pe cari Constituția nu i-le dă. Așa se explică faptul, că *deși o mulțime de state au solicitat și solicită mereu încheierea de concordate, până acum numai Bavaria și Estonia au reușit să le aibă, iar cu Iugoslavia, Germania, Polonia și Grecia, cu toate stăruințele lor, tratativele serioase nu au fost încă nici începute.*

„De altă parte în 1920 și 1921 nu aveam încă noua Constituție și astfel Vaticanul se găsea în fața necunoscutului. Acum însă o avem și pe aceasta. Or, *Constituția noastră garantează liberul exercițiu al tuturor cultelor*, întrucât nu ating ordinea publică și bunele

moravuri și le garantează o egală protecțiune. Mai mult decât de catolicismului Constituția nu-i poate da nici un concordat. De lucrul acesta își dau cercurile Vaticanului foarte bine seamă. Apoi încă ceva. Afară de Constituție *mai avem Tratatul minorităților dela 9 Decembrie 1919*, semnat de reprezentantul statului român, ratificat de Corpurile noastre legiuitoare în vara anului 1920 și sancționat de rege. *Pentru Vatican acest tratat, a cărui respectare este garantată de puterile semnatare, prezintă o garanție cu mult mai mare decât un concordat semnat numai de guvernul român.*

„Acestea sunt motivele cari îngreunează foarte mult mersul tratativelor. Trebuie apoi să mai amintim și obiceiul Vaticanului de a nu se grăbi niciodată.” —

Predarea religiei.

Dispozițiile P. Ven. Ordinariat arhidiecezan în legătură cu noua lege a învățământului.

Sub titlul »Predarea religiei în școlile primare«, cel mai nou circular mitropolitan trimite Clerului său dispozițiile și orientările necesare în legătură cu noua lege a învățământului. Ele sunt de cel mai mare interes și fiindcă șocăm, că e bine ca ele să fie cunoscute, din bună vreme, de întreg clerul provinciei noastre bisericesti, le dăm aici în întregime.

Iată ce spune acest ordin circular:

Privitor la studiul religiei din școlile primare noua lege pentru învățământul primar al statului dispune în Art. 61 următoarele:

„Învățământul religios și moral este obligatoriu. Materia de studii va fi stabilită de »autoritățile superioare religioase, în înțelegere cu ministerul instrucțiunii.

„Ea se predă, în localul școlii, două ore pe săptămână, de învățător, dacă este de aceeaș confesiune cu elevii, dar poate fi predată și de preot.

Când învățătorul este de altă confesiune, sau elevii aparțin mai multor confesiuni, ecleziasticii cultelor respective îngrijesc, în mod gratuit, de instrucțiunea și educațiunea religioasă a școlariilor, rezervându-li-se ore speciale în orarul școalei, astfel ca învățământul obișnuit să nu fie tulburat în mersul său, nici

»școlarii să nu fie împiedecați de a veni exact la orele hotărâte pentru predarea celorlalte »lecțiuni“.

Comunicând aceste dispoziții ale nouelor legi școlare Venerabilului cler, impunem tuturor purtătorilor oficiilor parohiale, să vegheze ca tot dinadinsul ca ceea ce se spune în ele în favorul învățământului religios să fie realizat în chipul cel mai desăvârșit. Deosebit se va purta grijă — și aceasta nu numai la școlile primare, ci la toate școlile de orice categorie —, ca numărul orelor de religie să nu fie mai mic de 2 la săptămână, raportându-ni-se imediat despre eventualele piedeci ale executării acestei dispoziții, pentruca să putem interveni la locurile mai înalte.

În ce privește persoana catehetului, am hotărât — de comun acord cu Preasfințitii episcopi ai eparhiilor sufragane —, să menținem dispozițiile anterioare, ținute în spiritul bisericii noastre, după cari studiul religiei, fiind o parte întregitoare a predicării creștinești, este a se preda din partea preoților, singurii chemați a o face cu rezultatul dorit.

Adevărat, că legea școlară menționată mai sus nu impune acest obligament preoților decât în cazul, când elevii unei școli sunt de mai multe confesiuni, ori nu sunt de confesiunea învățătorului, dar cu toată dispoziția pozitivă, că atunci când elevii sunt de aceeași confesiune cu învățătorul, religia »se va preda... de învățător“, legea admite, că, chiar și în acest caz, ea »poate fi predată și de preot“.

Indemnați de grave considerante de ordin bisericesc și răzimați pe însuși textul legii, care ne dă dreptul s'o facem, dispunem deci ca preoții noștri să continue a se îngriji în persoană de prevederea învățământului religios în toate școlile primare din cuprinsul parohiilor lor, esceptând, bineînțeles, pe acelea, pentru cari am fi numit cateheți speciali. În cazuri excepționale, când preotul din cauza bătrâneții ori din alte cauze binecuvântate nu ar putea catehiza cu rezultatul dorit, vom admite și pe viitor — dupăcum am admis și în trecut — ca el să poată fi substituit prin învățătorul, dacă este de aceeaș confesiune cu elevii noștri, ori prin vre-o altă persoană potrivită. Așteptăm

Folța „Unirii“

In Africa — și la noi.

Sfințirea catedralei din Ruanda*).

După trei ani de muncă grea și neîntreruptă, în sfârșit, catedrala din Ruanda, în Africa centrală, e gata și se înalță maiestuosă pe colina Kabgali, reședința vicarului apostolic.

Ea are 70 m. în lungime, 21 în lățime și 15 în înălțime.

E cât un sat, zic indigenii; e o Ruandă, în care nu plouă... Sunt în Europa biserici atât de mari?

Ce copii! În ochii lor comuna lor e cea mai frumoasă din toată lumea!

Pe fațadă e scris: »Fecioarei Imaculate«.

Așteptăm să vină rezidentul belgian al Ruandei, și crezând că prezența Maiestății Sale, a regelui Musinga, marele sultan al întregii Ruande, ar face o impresie foarte bună asupra supușilor săi, dintre cari mai mult de 30 de mii sunt deja catolici, superiorul misiunii dela Kabgali i-a trimis o adresă de invitare. În ziua

*) Pentru a se vedea deosebirea imensă ce este între felul cum înțelege biserica romană »proselitismul« în misiunile ei africane, față de acela dela Cib și Poiana, de-o pildă, a bisericii ortodoxe dela noi, dăm aici, după »L'Osservatore Romano«, o parte din raportul Monseniorului Classe, vicarul apostolic al Ruandei din interiorul Africii, care și altfel poate fi citit cu mult interes. N. R.

următoare a primit acest răspuns: »Salutare! Cum te afli? Te afli bine? Epistola, ce mi-ai trimis-o, am primit-o. Tu îmi spui, că episcopul dorește, să viu la Kabgali. Acum, că tu ești acolo, cum să nu viu și eu? Să viu pe mâne? pe poimâne? Spune-mi, că viu îndată. — Eu: Musinga.«

Răspunsul era deci, dupăcum doriām. Și fiindcă regele ne rugase, să-i dăm pânză de bumbac pentru cămăși și pantaloni, cu prilejul acesta fu un continuu vine du-te de trimiși între Nianza, capitala lui, și Kabgali, care e departe la 45 kilometri.

Două zile înainte de serbare, Musinga ne-a trimis 4 boi pentru prânzul invitaților, trei vaci și trei amfore cu unt proaspăt, și mulțumind pentru pânza ce-i trimisesem, scria: »Vreau să îmbrac pe toți pagii mei: Ai să vezi, cât de frumoși vor fi«.

În preziua serbării sosiră rezidentul general al Belgiei cu asesorul, secretarul, administratorul din Urundi și mai mulți misionari și călugărițe Albe. Mai veniră și alți părinți din diferite stațiuni ale noastre și unul din Congo. În total 30 de europeni. Indigenii erau cuprinși de admirare și de uimire.

La o distanță de două ore dela stațiune stau cei doi fii mai mari ai lui Musinga, așteptând pe tatăl lor. Duminecă în 6 Aprilie soarele răsare strălucitor pe orizont.

Pe piața cea mare, între plante de cafea și alți arbori, se adună mulțimea în rânduri dese în masă compactă.

Creștinii prevăzători au ocupat loc în biserică. Ingrămădiți acolo ei păzesc locurile rezervate, căci zece mii de persoane așteaptă afară, ca să le vină rândul la intrare.

Sunt orele 9. Sultanul Musinga încă n'a sosit.

Se începe solemnitatea, mulțimea rămâne în tăcere. Venerabilul episcop Hirth, primul vicar apostolic al ținutului, a luat asupra sa sarcina sfințirii bisericii, deși e înaintat în vârstă și obosit de muncă. Onoarea aceasta i-s'a cucerit lui, heroldului lui Hristos și lucrătorului din ceasul dintăiu!

Venerabilul episcop, cu barbă lungă și albă, încovoiat mai mult de trudă decât de ani, înaintează sfințind casa Domnului cu gestul său larg și maiestos.

În cor rezidentul belgian și europenii ocupă primele locuri, pecând clericii celor două seminarii cântă litaniiile Sfinților.

Dar iată, că de afară se aude răsunet sărbătoresc de flaute și dobe. Douăzecișicinci de dobe ale misiunii se unesc în cadență... O mare ovațiune se înalță de pe buzele mulțimii, de care e ticsită piața:

— Sosește Sultanul!

Precedat de cei doi fii ai săi, însoțit de superiorul misiunii, Musinga se apropie scânteiator în haina sa brodată cu aur, purtând distincția de comandor al ordinului Leopoldia, dar... desculț.

Ocupă loc îndărătul rezidentului belgian,

și, ca asupra acestor substituiri să ni-se facă, în caz în caz, pe cale ierarhică, propunere motivată.

Amintind, de încheiere, că aceste dispoziții de noastre le-am adus și la cunoștința ministrului instrucțiunii, reînnoim hotărîrea înțeleaptă a sinodului arhidiecezan din 1906, care îndrumă cu toată tăria Veneratul Cler arhidiecezan să-și împlinească oficiul de catehet cu punctuozitate și conștiințios.

Revistă bisericească.

În zilele de 26—9 Septembrie s'au aranjat din partea reuniunii arhidiecezane *misiuni populare* în parohia Cooc din protopopiatul Turzii, predicând p. Dr. Ioan Sâmpăleanu și p. Dr. Ioan Coltor. — Au participat și credincioșii din comunele învecinate, ridicând prin aceasta în mare măsură efectul misiunilor.

Dintr'o corespondență mai lungă, publicată în „Gazeta Maramurășana”, reținem, că *praxnicul dela mănăstirea Moiseiului*, ținut și anul acesta la Sfântă-Măria mică, în prezența Preasfințitului Iuliu al Gherlei, a fost și de astădată cât se poate mai înălțător. Mii de oameni au alergat și acum din întreg Maramurășul la picioarele Maicii Domnului, unde știau că vor avea în mijlocul lor pe arhierul iubit, ale cărui povețe creștinești vor putea de nou să le asculte. Bunul obicei de-a încheia vizitațiile canonice cu cercetarea câte unei mănăstiri dă cele mai bune roade și de aceea suntem siguri, că el se va urma înainte.

Din raportul asupra vizitației canonice a p. Dr. episcop Alexandru al Lugojului în protopopiatul Bobârnei — publicat în parte în fruntea acestui număr — mai dăm aici următoarele amănunte: Vizitația s'a început în 20 Sept. la Folt, unde a doua zi s'a făcut sfințire de biserică. De aici s'a trecut la Geoagiu, unde așezderea s'a făcut liturghie pontificală, însoțită de predică. Ca și la Folt, credincioșii noștri au aranjat și aici o primire din cele mai frumoase iubitului lor arhieru, dându-i astfel o

plăcută satisfacție pentru neplăcerile avute în legătură cu nelegiuirile ortodoxe dela Poiana și Cheile Cibului. — Asupra părții din urmă a vizitației vom reveni în numărul proxim.

Fixându-se definitiv și parohiile din protopopiatul Mediașului, cari urmează a fi văzute în cursul noii vizitații canonice a I. Preasfinției Sale p. Dr. mitropolit Vasile, dăm aici conspectul acestor parohii, arătând și zilele când vor fi vizitate: Dărlos (7 Oct.), Curciu, Mediaș (8 Oct.), Proștea mică, Proștea mare, Șoala (9 Oct.), Vorumloc, Ibișdorful săsesc, Moardăș (10 Oct.), Răvășel, Metișdorf, Măgărei (11 Oct.), Moșna, Alma săsească (12 Oct.), Brateiu și Ațel (13 Oct.).

În legătură cu recenta vizită a patriarhului ortodox Damian dela Ierusalim la București, amintim, că situația financiară a patriarhatului este din cele mai lamentabile și că sume mai însemnate pe cari România le-a vărsa — dacă ar avea de unde — în fondurile patriarhiei, ar putea să-i asigure protecțiunea asupra sfântului mormânt. Patriarhul a ținut să sublinieze în chip special, că România este azi cea mai puternică țară ortodoxă — Rusia, se vede, nu mai contează — și astfel te pomenești, că din toată sărăcia se vor găsi totuși banii necesari pentru a răscumpăra rolul ce urmează, în chip firesc, din această situație.

La 1 Octombrie c. s'a ținut la Cluj, sub prezidiul unui asesor consistorial de acolo, un nou congres al preoților ortodocși ajunși la văduvie. Hotărârile lui sunt tot cele din congresele anterioare și rezultatul încă va fi probabil tot cam același. Chestia este ceva mai importantă decât aceea a calendarului și astfel nu credem, ca bisericile ortodoxe să se încumete a o rezolvi în particular, iar până la convocarea unui sinod ecumenic al ortodoxiei... mai va.

Noul canonic al eparhiei gherlane p. Dr. George Vidican a binecuvântat la sf. Măria mică noua biserică din Cufoaia, care face deosebită cinste credincioșilor puțini din această filie. La serbare a participat întreg clerul din apropiere și peste 3000 de credincioși.

— E ca o corfă de cărămidă, foarte înaltă de nu se mai sfârșește, zice el.

»Armoniul« sosit cu puține zile mai înainte, când a sunat pentru prima dată, a produs panică în mulțime... și totuși e atât de mic; dar este primul, care se vede și se aude în misiunile noastre din Ruanda.

Piticii Batwa, sârmanii desmoșteniți și desprețuiți, umiliții purtători ai literei sultanului și a fiilor lui, se roagă, să-i lăsăm, să vadă și ei marea locuință a lui Imana (Dumnezeu).

Cu mâna la gură, cu ochii holbați, cu corpul plecat înainte, ei privesc cuprinși de uimirea cea mai adâncă. Apoi deodată, ca la un ordin dat, încep să joace, acolo în biserică, cu brațele întinse:

— Dumnezeu vostru, zic ei la urmă, e într'adevăr Dumnezeu!

La ora 6 Musinga pleacă; el va călători toată noaptea în litiera sa, ca pe la 4 dimineața să sosească în capitala sa, Nianza. Abia reîntors acasă el ne-a scris:

— Am fost foarte mulțumit cu călătoria mea. Vă mulțumesc; voiu mai merge la Kabgali, ca să vă văd. — Eu: Musinga.

Mons. Classe își încheie apoi raportul:

Pentruca sărbătoarea să fie deplină, în ziua următoare, 9 Aprilie, adunându-ne în biserică dedicăm vicariatul Ruandei Fecioarei Imaculate și sfântului Iosif.

Știri mărunte.

Aviz. Secția pedagogică de fete se deschide la 15 Octombrie a. c. Se primesc eleve, cari au terminat 4 cl. liceale sau civile. Blaj, la 3 Octombrie 1924. — DIRECȚIUNEA.

Personale. Cu ocaziunea peregrinajului dela Chizeni, la care au participat peste 5000 de credincioși, Preasfinția Sa p. Dr. episcop Iuliu al Gherlei a sfințit de preoți pe următorii absolvenți de teologie: Ștefan Botha, Coriolan Coza, Aurel Drăgan, Ioan Ghișiu, Nicolae Neshita, Eugen Pop, Tit Pop, Petru Scridon și Petru Vlad.

Concurs. P. Ven. Ordinariat arhidiecezan publică, cu terminul de 31 Octombrie, concurs la parohiile Cerghizel, Bobohalma, (prot. Iernot), Chiciud (prot. Cătina), Sânmihailul deșert (prot. Dârgea) și Hârțau (prot. Murăș-Câmpie).

Frumoase serbări la Iași. În 27 Septembrie c. s'au desvelit la Iași busturile ridicate, din inițiativa acestui oraș cu o veche și sănătoasă tradiție, pe mormintele din cimitirul »Eternitatea« ale marilor măestri ai literaturii române: Ion Creangă, Barbu Delavrancea, Nic. Gane, Dimitrie Anghel și Nic. Beldiceanu. Toți cetățenii Iașilor, în frunte cu ministrii Mărcescu, Lăpedatu, Angelescu și Chirculescu, au participat la aceste serbări, cari denotă un profund sentiment de recunoștință față de ceice, ca mentori ai literaturii noastre, au adus neamului serviciu atât de neprețuite. Serviciul religios a fost săvârșit din partea mitropolitului Pimen al Moldovei.

Locale. Măine, Dumineca prima după Înălțarea sfinței Cruci, va predica în catedrală p. Dr. Iosif Bucur, revizor arhidiecezan.

— Zilele acestea și-a recăpătat elevii și seminarul nostru teologic, care fiind mult prea neîncăpător pentru numărul de peste 150 teologi, a trebuit să-i plaseze și prin alte edificii (ca vechea sucursală, o locuință canonică și chiar într'o parte a vechei reședințe arhieresti). Măine se va face invocarea solemnă a Spiritului Sfânt, iar Luni se vor începe cursurile regulate și la Academia de teologie.

— Cu gândul la întinericul desăvârșit ce stăpânește în nopțile fără de lună și cu deosebire când e timpul ploies, distanța dela colțul apusean al căii Regele Ferdinand până la gară, punem de nou în vederea Consiliului nostru comunal, că publicul blăjan dorește iluminarea cât mai neîntârziată a acestei distanțe, un adevarat Calvar al călătorilor din ceasurile de noapte.

Scumpirea ziarelor. Cu excepțiunea »Viitorului« și »Universului«, cari au știut să se aranjeze, se vede, din bunăvreme cu hârtia necesară, toate gazetele din capitală au majorat pe ziua de 1 Octombrie c. abonamentul, urcând prețul gazetei vândute cu numărul dela 2 la 3 Lei, și făcând în aceeași vreme și anumite îmbunătățiri, cari — dacă nu vor fi numai de astăzi pe mâine, — vor recompensa pe cititori pentru această urcare impusă de împrejurări.

Piese de 1 și 2 Lei hârtie vor fi scoase din circulație în timpul cel mai apropiat. Direcțiunile financiare invită deci pe cei ce mai dețin atari piese să le schimbe la casierile statului, cât mai fără întârziere, cu monete de metal.

† **Văd. Cornelia Rusu n. Man,** o binefăcătoare a »Asociațiunii« căreia i-a testat o avere de peste 1 milion Lei și a bisericii noastre din Poiana de Ariș, căreia i-a lăsat mai multe table de pădure, s'a stins la Turda, în anul 54 al vieții. O deplâng numărtoase rudeni. — Fie-i partea cu dreptii!

Dșoara MARIA CIRCA și d. PAUL SIMU student în teologie — logodiți. Ogra—Uioara de sus. (93) 1—1

incunjurat de un șir lung de pagii și de frunțași, toți în haine nouă.

Mons. Classe intră în biserică cu solemnitate, ca să înceapă liturghia pontificală; misiunile din apropiere ne-au împrumutat odăjdii, căci preoții erau numeroși. Spectacolul cu totul sărbătoresc emoționează pe creștini și ei își exprimă impresia în fraze emfaticе, ca aceasta: «Imi închipuiam, că am și ajuns în Rai!»

Slujba s'a sfârșit. Intonăm »Te Deum«. Dealungul prin biserică defilează clerul, ministrii, prelații, europenii, sultanul, fi săi, pagii, preceții provinciilor, pe când mulțimea păgânilor îi privește cu gura căscată, rotindu-și ochii în treapta și'n stânga.

— Numai voi, nice atunci Musinga către superiorul nostru, numai voi puteți și știți să organizați atari serbări. La noi nici nu se vizează, că se pot face de acestea.

Unii dintre creștini vin și îi prezintă omăniile lor; se află cutare, care îi citește o comozitie.

— Eu o păstrez zice Musinga, mulțumindu-i, ca s'o arăt mamii mele.

Două grupuri de băieți și de fete, îmbrăcați toți în alb, vin să cânte și să joace în prezența lui.

Musinga e la culmea bucuriei. Dar el vrea să vadă biserică încă odată, cu toată comoditatea. O casă atât de spațioasă, care stă dreaptă în stâlpi. Atât de înaltă, încât privind la aceriș, te doare grumazul. Amvonul îl surprinde și treptele lui spirale.

Telefonul „Unirii“.

M. Sibiu. După cum puteți vedea și din acest număr, »Telegraful« Dvoastră și Scorobetii lui se înșală cumplit, creșând că am fi închis dosarul nelegiuirilor ortodoxe dela Cibu și Poiana. Vă rugăm deci să le spuneți ocazional, că mișelii ca aceea a preotului lor din Poiana nu se pot lua cu una cu doua dela ordinea zilei și astfel, cu toată supărarea ce le-o cauzăm, vom mai aduce vorba despre aceasta »bravură« nemernică.

„Renașterea“. Cluj. Ne bucurăm foarte mult, că ordinul dlui Franasovici a întrunit și aplauzele Dvoastră, dar nu putem admite cu nici un preț, ca eventualele intervenții ale administrației »unite« — cum o numiți Dvoastră — din părțile sătmărene și maramurășene să le puneți alături de Cibu și Poiana, bunăoară. Și iată de ce: De cumva este adevărat, că organele administrative au intervenit undeva, pe la Sărăsău, Ferești, ori aiurea, în favorul bisericii noastre, înseamnă numai că acele organe ne-au apărat de incursiunile ilegale și abuzive ale emisarilor Preasfințitului Nicolae al doilea dela Cluj, iar nici decât nu au intervenit pentru a ne câștiga proslăviți în detrimentul parohiilor Dvoastre de acolo, după cum s'a întâmplat aceasta, mutatis mutandis, la Cibu și Poiana și'n atâtea locuri aiurea. Iar noul ordin ministerial spune, că ceea ce s'a făcut până acum în favorul bisericii noastre va trebui să se facă din partea organelor administrative și pe viitor și încă pe întreagă linia, oprindu-se, în schimb, cu desăvârșire orice amestec în felul dela Cibu și Poiana. Or, aceasta este o deosebire atât de mare, încât, dându-vă acum mai bine seama de ceea ce înseamnă noul ordin, nu știm dacă veți mai găsi în el motive de bucurie.

P. Cluj. Informația »Infrățirii« despre serbările ce se vor aranja la noi din prilejul aniversării de 170 ani dela întemeierea școlilor Blajului ne-a surprins și pe noi, fiindcă nu știm, să se facă ceva pregătiri mai deosebite în vederea acestei aniversări. Instituții cu o vechime ca aceea a școlilor Blajului nu pot prăznuți, după părerea noastră, nici altfel, orice aniversară, și dacă împlinirea unui veac și jumătate de existență n'a putut fi prăznuită — din cauza stăpânirii ungurești — la 1904, așa cum ar fi meritat, va trebui să așteptăm cu adevăratul praznic românesc până la 1954, când se împlinesc două veacuri, ori cel puțin încă 5 ani, pentru a avea un nou ciclu de 25 ani încheiați.

M. Gherla. Greutăți neprevăzute ne-au silit să amânăm publicarea întregirilor necesare la circulara calendaristică — pe numărul proxim. Târziu nu va fi nici atunci, pentru că unificarea se face numai cu ziua de Marți, 14 Octomvrie, iar întregirile la cari ne gândim privesc mai mult tipicul Duminecilor, așa că până la prima Duminecă unificată din 19 Octomvrie, întreg clerul provinciei noastre bisericești poate să ia cunoștință de comentăriile ce vom veni să facem.

D. București. La adunarea generală din 9 Oct. c. soc. de editură »sf. Unire« trebuie să fie reprezentate cel puțin un sfert din acțiunile semnate. Este deci de dorit să vină cât mai mulți acționari, pentru că să nu ne expunem la neplăcerea de-a trebui să amânăm constituirea — și altfel destul de întârziată — pe o dată și mai târzie.

T. Aiud. »Albina« dela București nu ne mai vine nici nouă, — semn că nu mai poate sbura. Nu cunoaștem însă mai deaproape dosarele ei și astfel nu suntem în situația de-a Vă putea spune dacă va mai apare, ori nu. Interesați-vă în cauză la București, Bărăției 33.

P. Beiuș. Spuneți, Vă rugăm, persoanei interesate, că vom avea toată grija, ca scăderile menționate să se îndrepte și sperăm că vom isbuti.

F. Târgu-Murăș. Primit cu mulțumită.

Concurs la stipendii.

Cu termenul de 31 Oct. 1924 se publică concurs la stipendii din »Fondul școlii gr.-cat. de băieți și stipendii din Teiuș«. Mărimea stipendiilor se va stabili în raport cu numărul concurenților.

Indreptățiți la aceste stipendii sunt descendenții după tată din cele 26 familii grănițarești — înșirate în statutele Fondului —, cari urmează ca elevi ordinari vre-o școală medie, civilă, gimnaz, liceu, reală, comerțială, profesională, normală, academie și universitate.

Cererile vor fi provăzute cu următoarele documente:

1. Certificat de botez, din care să se vadă că suplicantele este născut legiuit și de religie gr. catolică.

2. Certificat, original ori copia legalizată, de pe anul școlar 1923/4.

3. Adeverință dela școala ce frecventează în an. 1924/5, arătând că este student ordinar — fără să fie repetent.

4. Schița genealogică din care să se vadă descendența din una din cele 26 familii grănițarești. —

Cererile intrate după 31 Oct. c. nu se vor lua în considerare.

Teiuș, la 20 Septemvrie 1924.

(96) 1-2

Curatorul Fondului.

Publicare de licitație.

Subsemnatul face cunoscut, că în ziua de 12 Octomvrie, Duminecă, la orele 11 se va vinde prin licitație imobilul, care formează proprietatea Domeniului Metropolitan, și este situat în comuna Blaj, în apropierea gării, cuprins în ff. nr. 70 nr. ord. 14 nr. top. 240,241 de estensiune 555 st. □, între vecinii văd. Anica Pușcaș și Anica Popa.

Condițiunile de licitație se pot vedea în biroul subsemnatului între orele 8—12 din zi.

Cei cari doresc să ia parte la licitație vor semna aceste condițiuni și vor depune la mâna subsemnatului vadiul convenit de 10% a prețului de strigare.

Blaj, la 3 Octomvrie 1924.

Dr. Zaharia Boila.
advocat arhidiecezan.

CLOPOTE

Și obiecte bisericești fără bani,

garantate
pentru 50 ani

găsiți numai la:

prima fabrică
de clopote din
România mare

Frați D. W. Popescu & Comp.

Strada Ioan Maiorescu Nr. 9.

BUCUREȘTI. (70) 46-52

Furnizorii Curții Regale și al sfintelor
mitropolii, episcopii și bisericilor din Ro-
: : : : mânia întreagă. : : : :

Citiți și răspândiți:

□ „UNIREA!“ □

Se poate avea singur la:

Farmacia Dr. BIRO—CLUJ.

Pentru catar de intenstine

și diaree (colică) are efect surprinzător

Sirupul de afine — Dr. Biro.

Are gust plăcut și copiii înăă îl iau bucurându-se.

Rugăm a cere și primi numai fabrica

Dr. Biro.

Depozit principal: Farmacia Dr. Biro—Cluj.
Se află în toate farmaciile și drogueriile din provincie.

BANCA CENTRALĂ

PENTRU INDUSTRIE ȘI COMERȚ S. A.

CLUJ, STRADA REG. MARIA Nr. 3.

:: SECȚIA CEREALE ::

Cumpără pe lângă prețul cel mai convenabil semințe de trifoi și luțernă. Rugăm pe proprietari respective producători de astfel de semințe, ca să ne ofere acestea, trimițându-ne proba și dicându-ne cantitatea de care dispune precum și prețul ce dorește a-l obține. ::

Acelor producători cari ne vor vinde nouă produsele lor în semințe de trifoi și luțernă, ne obligăm a-le decuscita (elibera de mătase) 10% din cantitatea vândută nouă, spre a însemna semințe curățite. Curățirea o vom face cu cele mai moderne mașini. o o o (95) 1-13

□ □ RECLAMA □ □

:: este sufletul comerțului ::

ROYAL MAIL LINE

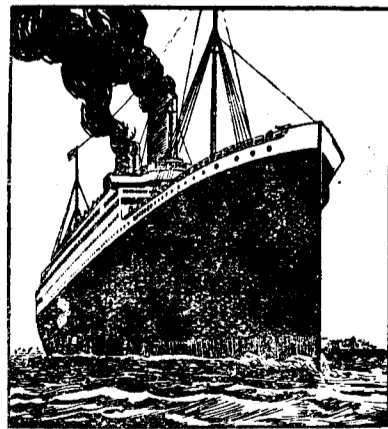
— LONDRA —

PACIFIC LINE LIVERPOOL

Comunicație sistematică cu vapoare de primul rang

Din porturile:
Hamburg
Southampton
Cherbourg
Liverpool
La Rochelle-
Palice

Spre:
Amer. de nord
Canada
Brazilia
Argentina
Cuba, Peru
Chile, Mexico

Mansarde și cabine de clasa treia cu 2, 4 și 6 paturi; întreținere și serviciu de primul rang.

Pentru bilete să ne adresăm agenției principale:

„COMPANIA TRANZIT“

București, Calea Griviței 153, pre cum și filialelor ei:

Tranzit Timișoara, Hotel Coroana

Tranzit Arad, str. Colonel Paulian 11.

(81) 1-6

L1978 1924